

zákup (ne však koupě). Proto též emfyteusnímu právu dali jméno právo *zákupní*, a synonymem toho slova bylo jim *právo podací*.¹⁾

5. Dalším názvem emfyteuse byl *latinský* výraz *ius hereditarium*, uváděný od Vacka v tomto latinském znění, protože není jisto, zda se jí *česky* říkalo dědičné právo, což arci jest pravděpodobno, jenže asi pouze v *některých* rčeních (na př. ve rčení vydati pozemky v dědičné právo aneb ujmouti pozemek v dědičné právo). Sice by vyjmouc ta rčení nebyvalo zřejmo, zda míněno dědičné právo týkající se pravého vlastnictví či snad jiné (které se týkalo buď statku dědiců prostosvobodných buď emfyteutního majetku).

6. Zbývá dodati, že v některých německých zemích emfyteuse byla označována i slovem *Waldrecht* (lesní právo), totiž jako právo propůjčené těm kolonistům, kteří vzdělali *lesní* půdu v polnostní oblast zakládané nové osady. Ti proměnivše teprve velikým nákladem sil i peněz tvrdou půdu lesní v ornici, nespokojili se tím, aby jim byl panský pozemek ve vsích propuštěn toliko v dočasný pacht, nýbrž vymohli si, aby byl jim dán v majetek zcizitelný a dědičný. Zmínku o tomto lesním právu Vacek přičiňuje jen proto, aby vysvětlil význam sentence, že „selská svoboda vyrostla na klučích.“

Důkladný a jasný jeho rozbor všech rozličných tvarů a názvů emfyteuse u nás přijde jistě vhod všem našim právním historikům, ježto bude jim usnadněno správněji chápati jak děje českého zemědělství tak i normy právní, kterými bylo upravováno, což ne vždy dařilo se dosavadním badatelům žádoucí měrou. K rozpravě Vackově, z nížto publikována byla dosud pouze I. část, vrátíme se ještě později, až bude i její ostatek tiskem uveřejněn.

Jar. Božek.

Schulte Lambert, Kleine Schriften I. Darstellungen und Quellen zur Schlesischen Geschichte XXIII. Vratislav 1918. Stran XII. a 244. —

K padesátému výročí doktorátu starého badatele, v historii Slezska patera Lamberta Schulteho vydal historický spolek slezský první díl jeho drobných sebraných spisů. Rodák ze západu Německa, z Vestfálska, zapustil Schulte prací svou kořeny ve Slezsku úplně, věnuje celou činnost svou jeho dějinám. Od kritiky listin a kronik k dějinám politickým, ústavním, církevním a národnostním, plodná činnost Schulteho dotkla se všech těchto oborů, v řadě drobných článků i serii důkladných mono-

¹⁾ Složitý výklad Lippertův o zákopu (dle něhož pozemkový pán prodal osadníkovi pozemek v dědičné vlastnictví, přijal od něho díl kupného čili závdavek, za ostatní díl kupného, který mu nebyl splacen, koupil od osadníka věčný úrok a ujistil důchod toho úroku na témž pozemku) Vacek zamítá jako nesprávný, upozorňuje na to, že emfyteuta nezove se nikde ani vlastníkem emfyteutního statku, ani dlužníkem pozemkového pána, dále, že věčný úrok nemohl býti koupen za dluh, nýbrž jen za sumu peněz danou buď na statek a na tom statku pojištěnou, anebo svěřenou osobě prodavatelově, a že nedoplatek kupného nemohl býti pokládán za půjčku.

grafii. Ze článků těchto první díl sebraných spisů přinesl jich jedenácte, z nichž většina byla již tištěna jinde a pro nový otisk jen nepatrně upravena, některé však podrobeny důkladnější revisi, ano jeden i zcela znova zpracován. Řada z nich má i pro právní dějiny Slezska svůj význam. Uveďme si z nich alespoň krátce: Die Siegel der Stadt Neisse und das Breslauer Bistumswappen, Die Schenkung des Neisser Landes, Richtlinien zur schlesischen Siedlungsforschung. Jako poslední stať uveřejněn je nový článek Schultův „Die Rechnung über den Peterspfennig von 1447“, jehož účelem je ukázati, že všechno zřízení v Horním Slezsku je zrovna tak německého původu jako ve Slezsku Dolním a Středním. Autor vychází tu z předpokladů, že za kolonisace a po ní Slezsko Horní bylo zrovna tak německým živlem prostoupeno jako ostatní Slezsko, a že teprve války husitské spustošivše je přispěly k obmezení německosti tím, že nové obyvatelstvo doplňující mezery tehdejší bylo slovanského původu. Článek v těchto svých vývodech je naprosto mylný. Bylyť poměry hornoslezské zcela obdobné česko-moravským, kde také německá moda a řídce rozstříknuté německé osady zvl. města dodávaly zemi německého rázu, který rázem setřen. Zrovna tak nesprávnny jsou výklady autorovy o užívání češtiny, spočívajíc na naprosté neznalosti tamějších pramenů. Čeština tu nepopíratelně úplně vytlačila němčinu na velmi dlouho, což autor přiznati nechce.

Kapras.

Říšské dějiny rakouské.

Turba G., Die pragmatische Sanktion. Vídeň 1913, stran XV a 202. — Die Grundlagen der pragmatischen Sanktion. Wiener Staatswissenschaftliche Studien. Sv. X. Ungarn 1912. Str. VIII a 443—768 a sv. XI. Hausgesetze 1913. Str. X. a 484. —

Knihy Turbovy o pragmatické sankci nemají dnes toho praktického významu, jakého měly při svém vydání, kdy byly jednou ze složek, kterými se měl rakousko-uherský dualismus na úkor českého státu utužiti. Zůstane však významným svědectvím pro německou a zvláště vídeňskou vědu, že dala se použití k jakýmkoliv akcím politickým protičeským. A tak také Turba, autor velmi dobré studie o starším právu monarchickém v zemích bývalé habsburské monarchie, nerozpakoval se zastříti v pracích o pragmatické sankci historickou skutečnost, že česká skupina jeví se tu zvláště charakterisovanou dovoláváním se staré české ústavy — sporným by mohl býti jedině právní význam tohoto dovolávání se, a český stát smísiti úplně se zeměmi alpskými, jako by to byl stejný rodový majetek vládnoucího rodu, jako byly tyto. Jen uherská koruna došla v této politice vídeňské, jejímž reprezentantem byl Stürgkh, a kde jedním ze služebníků byl Turba, milosti zvláštního postavení, neboť všemi prostředky měl býti posílen dualismus, jen za tím účelem, aby uvnitř starého Předlitavska mohl býti proveden urputný centralismus, a to hlavně na úkor českého státu. K tomu mělo býti ukázáno, že základ k dualismu netvořila